

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2009
FORFATTER:	Lars Bonde, Ole Sørensen
TITEL:	Nærradioen i Kolding 1989 – 1997.
KORT RESUME:	En fortsættelse af Kolding Nærradio, en socialdemokratisk lokalradio med en stor (frivillig) brugergruppe.

NÆRRADIOEN I KOLDING 1989-1997

AF LARS BONDE OG OLE SØRENSEN

Den 9. september 1989 blev den triste nyhed overbragt til alle frivillige: "Kolding Nærradio har sidste sendedag mandag den 18. september". Kolding Nærradios bestyrelse kunne ikke se sig ud af at afvikle radioens gæld, som på daværende tidspunkt androg omkring 400.000 kr. og valgte derfor altså at lukke.

Derfor var teknikrummet propfyldt denne mandag, hvor Anne Lise Risager og radioens bestyrelsesformand Gunnar Storm Thomsen i timen mellem kl. 14 og 15 på radioens vegne havde den tunge pligt at skulle sige farvel til lytterne. I teknikkens lille lokale og baglokale fulgte hen ved tyve af radioens frivillige medarbejdere de sidste minutter. Da tekniker Kim Bronée kl. 14.57 satte Kim Larsens "Om lidt bli'r her stille" på pladetallerknen, var det slut på ufatteligt mange timers arbejde, som brugerne nu følte forsvandt op i den blå luft.

Efter lukningen af KNR opstod der derfor både et tomrum i æteren – men også hos alle radioens frivillige medarbejdere. De mente nemlig stadig at være i stand til at lave god, vedkommende og spændende radio, der ville interessere Kolding og oplands lyttere samt at skabe et alternativ til både byens to professionelle radioer og til byens trykte medier.

Mange af de gamle medarbejdere mødte op den 1. oktober 1989 på et stormøde i SIDs bygning i Sydbanegade. Her blev det endeligt besluttet at forsøge at gøre alvor af at skabe

en ny radio, der skulle bygge på det bedste fra den gamle Kolding Nærradio.

Den største ære for, at det projekt overhovedet blev gennemført, må tilfalde den tidligere KNR-tekniker Jørgen Ruby, en ildsjæl som med en blanding af en enorm energi og ufatteligt mange arbejdstimer gik både til opgaven og til hvervet som nyvalgt stationsleder. En anden af de frivillige medarbejdere, som var med til at lægge linien på indholdet af den nye radio, var Ole Sørensen, som fra radioens start arbejdede med at lægge programindholdet på den nye radio.

Den 14. september 1989 blev Nærradioen i Kolding (kaldet NIK) formelt stiftet ved et møde hos HK Kolding. Det blev besluttet at søge sendetilladelse og at forsøge at få bopæl i de gamle Kolding Nærradio lokaler på Klostergården. Idéen var, at radioen skulle drives på frivillig basis – uden reklamer, alene ved bingoindtægter samt indtægter for solgte udsendelser til fagbevægelsen. Præcis en uge senere blev Støtteforeningen for Nærradioen i Kolding stiftet på Kolding Bibliotek.

Formand blev Bent Justesen, som sammen med sin daværende kone Lisbeth gennem alle årene med radiobingo i NIK var Støtteforeningens omdrejningspunkt. De to fik administrationen af bingo spillet til at køre og sikrede dermed en livsvigtig indtægt til Nærradioen.

Brugergruppen – de frivillige samlet i 1989. Fra Kolding Ugeavis. Foto: Jørgen Hjorth.

Mens alle spændt ventede på, at den endelige sendetilladelse blev bekræftet i Lokalradioævnet i Kolding, indløb den glade meddelelse om, at NIK kunne leje de tidligere KNR lokaler på Klostergården. Desværre var al teknik – miksere, båndoptagere, plader solgt fra KNRs konkursbo til spotpris, derfor blev starten på NIK også meget præget af, at radioen med god hjælp fra Hi-Fi Klubben i Kolding måtte indkøbe alting på ny.

Midt i denne vente- og forberedelsestid

valgte Kanal Kolding ganske overraskende at lukke. En beslutning, der ikke gik stille af i Koldings aviser, hvor Folkebladets chefredaktør Tage Rasmussen langede voldsomt ud efter bestyrelsen i den nu lukkede KNR og efter Radio Kolding for at vælge ikke at samarbejde for én stærk radio i byen frem for at fortsætte med flere. Kritikken gav nu ingen skår i hverken glæde eller begejstring hos brugergruppen på NIK, som den 30. oktober 1989 kl. 08.00 for første gang kunne sende på fre-

kvensen 99.5. En frekvens, som radioen en tid endnu sendetidsmæssigt delte omtrent ligeligt med Radio Kolding. Og ganske passende var teknikken bag studie 1 også denne morgen lige så stuvende fuld af mennesker, som den havde været halvanden måned før. Men smilene var vendt tilbage, da NIKs kendsgjingle lød i æteren for første gang.

Kaffe blev der drukket en del af i lokalerne på Klostergården. Lokaler, som allerede efter godt et halvt år blev til flere. Her var der nemlig igen jubel, da NIK fik lovning på også at kunne leje også de tomme nabolokaler efter Radio Kolding, der nærmest i nattens mulm og mørke var flyttet til Jernbanegade. Optakten var, at Radio Kolding den 3. februar 1990 pludseligt offentliggjorde, at de ønskede egen frekvens i stedet for at fortsætte sende-samarbejdet med NIK. Denne beslutning vakte en blanding af forundring og vrede blandt brugerne, som indtil da havde været af den opfattelse, at der havde været et godt samarbejde de to radioer imellem. Især undrede det, at de skulle læse om planerne i avisartikler. Artiklerne resulterede i, at Jørgen Ruby og NIK erklærede "radiokrig" og meddelte at NIK overvejede at gå fra græsrodsradio til reklamefinansiering. Og at NIK ville åbne med salg til dumpingpriser. Inden krigen nåede at bryde ud, blev der udstedt konkursdekret for Radio Kolding, som den 22. marts 1990 formelt ophørte med at sende. Det varede dog blot et døgn, inden Folkebladet Sydjylland officielt havde overtaget både radio og konkursbo og fysisk flyttet radioen til de gamle Kanal Kolding lokaler hos Folkebladet Sydjylland. Den nye radio sendte to dage under navnet "Lokalradioen i Kolding" inden også navnet "Radio Kolding" igen var i brug,

Brugere fra Nærradioen på Midtfyns Festival, 1989. Fra venstre Frank Hansen, Per Holst, Carl Riisgaard, Lars Bonde, Jesper Nørgaard og Henrik Speedsberg.

købt af konkursboet for 7.500 kr. Og dermed gik starten altså på en jagt om reklamekroner. En krig, som kom til at vare i flere år, og som i den sidste ende ingen vandt!

PROGRAMMERNE

Alle brugere på NIK var samlet i "Brugerforeningen", som Ole Sørensen var formand for i radioens første fire leveår. Brugerforeningen havde en plads i radioens syvmands bestyrelse og var dermed både direkte og indirekte med i alle beslutningsprocesser. Et blik på Brugerforeningens medlemsliste fra 1990 afslører ikke mindre end 93 navne. Folk, som alle brændte for et emne eller en opgave. Det kunne være musik, sport, politik, debat eller bingospil. Uanset interesse var der en plads

og en opgave til alle – for uden brugerne, ingen radio! Aktivitetsniveauet og diskussionslysten omkring, hvor radioen skulle hen, og hvad programmerne skulle indeholde, kunne være både høj og intens. Men forunderligt nok så lykkedes det faktisk at undgå større uenigheder undervejs.

Som programchef havde Ole Sørensen med de givne betingelser forsøgt at skabe et så varieret og spændende program for lytterne, som det overhovedet var muligt. Hver uge skulle 47 timers direkte udsendelser jo udfyldes – vel at mærke uden andet end frivillige hænder til at udføre opgaven.

De frivillige medarbejdere (kaldet ”brugere”) kom fra alle samfundslag og var i alle aldre. Faktisk lige fra 10–11 årige børn i børneprogrammet ”Børnemixeren” over f.eks. studerende, ledige, en skoleinspektør, et tidligere folketingsmedlem, et par lærere og en skribent på Kolding Ugeavis. Alderspræsidenten var Børge Lyngsø, som med sikker hånd og sin store samling af gamle 78 plader henrykkede de ældste lyttere flere gange hver uge. Alle brugere gav, hvad de magtede af tid, og det betød i praksis, at man var et lige velset medlem, om man brugte to timer eller man lagde tyve timer om ugen i lokalerne på Klostergården.

Intentionen for den nye radio var på ingen måde at skabe en ensartet, såkaldt ”formateret” radio, som f.eks. Radio Kolding. Programmerne på Nærradioen i Kolding skulle derimod fremstå meget varieret – og det betød, at radioen i løbet af en uge nåede igennem stort set alle musikgenrer i specialprogrammer. Blandt disse f.eks. Hans Jørgen Sindholts velproducerede og spændende programmer om klassisk musik, Gunnar Storm Thomsen og

Leif Billings ”Jazztimen”, Freddy Olsen og Søren Ravns ”Countrytimen”, Børge Lyngsøs 78’ere, Anne Jensens viseprogrammer og Carl Riisgaard og Bruno Kjærs ”Musikmejeriet” hvor fokus var på de nyudgivne plader. Senere i NIKs historie blev samme Carl Riisgaard også igangsætter og medvært for programmer, som alle gik tæt på både aktualitet, liv, død og sjæl – programmer som f.eks. ”Kolding Selvhjælp”, ”Nordstjernen”, hvor den åndelige verden blev behandlet, og programmet ”Fluen”, hvor studievært John Folmer Thomsen sammen med en halv snes medarbejdere afdækkede vrangsidens af byens kultur- og fritidsliv. Bruno Kjær havde skabt programmet ”Pladesmeden”, hvor elever fra Teknisk Skole spillede plader og fortalte om deres uddannelse, og hvor andre unge kunne ringe ind og stille spørgsmål til de forskellige uddannelser.

Fredag aften var helliget en ungdomsflade, hvor næsten alt kunne lade sig gøre. Weekendudsendelserne havde i hele NIKs levetid især fokus på sport og på, hvad der rørte sig af kulturelle og politiske begivenheder i Kolding by og opland. Lørdag kunne især medlemmer af NIKs Støtteforening glæde sig over både bingospil, Lyt & Byt – og en lørdag aften, hvor skiftende værter satte præmier på højkant.

Men både programmer, titler og indhold ændrede sig naturligvis løbende. Brugere blev hele tiden både dygtigere og mere kritiske. Alle ønskede at blive i stand til at sende det bedste radio, de overhovedet kunne, til Kolding og oplands lyttere. Samtidigt med at der var en stadigt stigende sund, intern kappestrid om at blive endnu bedre i både form og indhold. Og hér kom den teknologiske

udvikling os til hjælp. Udbredelsen af mobiltelefonen betød nemlig en mindre revolution i vores bestræbelser på at sende nyhedsstof. Det blev både væsentligt lettere og hurtigere at sende direkte fra begivenheder til nyhedsudsendelserne, Sporten, Kolding i Weekenden, Lørdagskanalen – eller hvor end vi nu kunne gøre plads til at levere det, som vi forsøgte at gøre til vores ”kerneydelse”, nemlig formidlingen af det lokale nyhedsstof.

Mobiltelefonen blev også internt flittigt brugt på den redaktion, som allerede i KNRs tid havde startet daglige udsendelser fra Midt-fynsfestivalen i Ringe. Carl Riisgård, Bruno Kjær, Henrik Speedsberg, Lars Bonde, Jesper Nørgaard og Per Svarrer Andersen var blandt de gennemgående figurer i udsendelser, som bragte interviews med stort set alle de store musiknavne, som i den periode gæstede den store festival på Fyn. At de udsendte lavede et flot og seriøst stykke arbejde på festivalen blev bemærket ikke alene af Ringe Festivalens ledelse, men også af AEM Invest (Arbejderbevægelsens Elektroniske Medievirksomheder), der i 1989 købte en times redigeret udsendelse fra festivalen, der efterfølgende blev udsendt på over firs radiostationer i Danmark. Også i 1991 blev vores sammendrag købt til udsendelse i hele landet – et stort skulderklap til NIK som viste, at vi i vores anstrengelser var på rette vej – og at vi blev bemærket i det danske mediebillede.

LOKALE NYHEDSUDSENDELSER

Fra starten af Nærradioen i Kolding blev der satset på én daglig 45 minutter lang nyhedsudsendelse med fokus på hvad der rørte sig i

UgeMagasinet ONSDAG DEN 8. SEPTEMBER 1991

Vi hæver niveauet på nyhedsformidlingen i Kolding

Vi er blevet flere medarbejdere på NIK's redaktion. Fra venstre ses: Claus Lundager, Jakob Gammelgaard, Steen Andersen, Hans Chr. Mikkelsen og Annelise Risager.

MANDAG
Uge 37 1993

13

SEPTEMBER
9. måned, 30 dage 256.109

X - en lykkelig ...
Fra mandag den 13. sept. står vi op med de morgenfriske og starter med nyhederne kl. 5.55.

99,5
MHZ

NÆRRADIOEN I KOLDING

Kolding og opland. I begyndelsen blev dette job varetaget af frivillige brugere under ledelse af Annelise Risager, som trods en tidligere lønnet ansættelse i samme job var fortsat som frivillig medarbejder. I 1992 blev nyhedsudsendelserne i overgangen til at være alene på frekvensen udvidet til at bestå af time-nyheder. Og det krævede et fast nyhedsteam, som blev en blanding af frivillige brugere, månedslønnede – og mennesker i arbejdsprøvning. Allerede året efter talte redaktionen seks ”fuldtidsansatte journalister”.

Nogle redaktioner var rene ”hér og nu” udvalg. Som f.eks. da NIK den 28. marts 1991 stod som arrangør af den ti timer lange ”Påske

Rock 1991" på Kolding Teater, blot få uger efter at det var åbnet. Den daværende rockkonsulent i Kolding Kommune, Martin Peyrath, var også en af radioens brugere, og han mente, at der var et stort behov for at sætte fokus på den lokale musik. Sammen med Bruno Kjær fra NIK og Karsten Kroman fra Hotel Scanticon stod han for planlægning. Det var Koldings måske største lokale musikevent til dato. Et arrangement, der trak på alle kompetencer også hos Nærradioens brugergruppe. For det var nemlig dem, som stod for alt, lige fra billetsalg over tjansen som dørmænd til at stå for catering. Ikke mindst for at optage hele koncerten, der blev sendt forskudt til Koldings lyttere. Senere resulterede Påskerock'en i øvrigt også i, at Kolding Kommunes Kulturforvaltning på forlaget SigSongs Aps, medfinansieret af private firmaer stod som udgiver af cd'en "Kolding Rock", hvor alle ti bands fra denne koncert igen var at finde som en reklame for Koldings blomstrende lokale musikliv.

De fleste af os vil med garanti også med glæde huske tilbage på kommunalvalget 1993, hvor radioen dagen igennem havde ikke mindre end 40 mand på samme tid involveret i direkte udsendelser fra fem valgsteder.

Allerede fra september 1990 havde "Apostolsk Radio" indledt et sendesamarbejde med NIK om at sende otte timer om ugen fra Nærradioen i Koldings lokaler på Klostergården. I 1992 blev de to radioer til fire, da "Radio Mødestedet" og "Oplysningsradioen i Kolding" så dagens lys, begge radioer dannet omtrent på det tidspunkt, hvor Radio Kolding startede sine udsendelser på egen frekvens, 105.2. Selv om radioerne alle var selvstændige radioer med egen bestyrelse og ledelse, så mærkede

lyttere i æteren ikke den store forskel. Adskillige af NIKs brugere havde nemlig tilbudt at sende for alle radioer, og dermed var overgangen i dagfladen glidende på 99,5.

FÆRRE BRUGERE

Omkring 1994 var NIKs brugergruppe skrumpet ind til omkring 60 brugere og var fra det tidspunkt stadigt faldende. Og det var der flere grunde til. NIK havde i flere omgange haft udefra lønnede journalister tilknyttet under en eller anden ordning og havde også haft adskillige mennesker tilknyttet i jobtilbud. Men grundstammen, de fortrinsvis unge brugere som var med fra starten i 1989, rejste nu lidt efter lidt fra byen for at påbegynde en uddannelse eller et job. Desværre nærmest i takt med at både sendetid og ambitionsniveau blev øget. Derfor var en anden årsag givetvis, at radioen fra 1995 gik fra at være en ren frivillig radiostation til, at udvalgte teknikere, sportsredaktionen og en del af de musiske medarbejdere nu skulle aflønnes for deres arbejde. Den ide kom fra Peter Bruun, som indtil da havde været ansat i nyhedsredaktionen med fokus på sporten. Men da Jørgen Ruby i slutningen af november 1994 fratrådte posten som stationsleder for at tiltræde et job i Afrika, overtog Peter Bruun pladsen som ny stationsleder på NIK.

Peter Bruun indså nødvendigheden af at skulle knytte de mest trænede og kendte stemmer til radioen via en aflønning. Flere af disse var nemlig blevet fristet af aflønning hos konkurrerende radiostationer. At miste dem ville være et hårdt slag i bestræbelserne på at sikre kvaliteten i en nu fuld sendeflade på 99.5 frekvensen fra 05.30 om morgenen til

minimum midnat – ovenikøbet en døgnradio fra 1. januar 1996.

BEGYNDELSEN TIL ENDEN

Overgangen til at betale de mange lønninger betød en radikal ændring af det idégrundlag, som NIK fem år tidligere var blevet skabt på. Men nok en nødvendig ændring, fordi det var blevet væsentligt sværere at drive lokalradio på det niveau, som både brugerne og de ansatte ønskede for Nærradioen i Kolding. Økonomien begyndte nu for alvor at knage. På den baggrund genoptog Radio Kolding og Nærradioen i Kolding i efterårsmånederne 1996 atter engang drøftelser om en sammenlægning af de to radioer. Selv om der umiddelbart var positive tilbagemeldinger fra begge, så blev sammenlægningen aldrig til noget. I slutningen af august 1996 måtte NIK fyre seks fastansatte, og det varslede den ende, som nu hastigt nærmede sig. I slutningen af september forsøgte reklamemanden Jacob Brinch at redde radioen, som på en hasteindkaldt ekstraordinær generalforsamling blev ny daglig leder af NIK. Han afløste dermed Peter Bruun, som kort tid efter forlod radioen.

Blot et halvt år senere, den 9. april 1997, måtte radioen bukke under for en truende konkurs og var tvunget til at lukke. En idé og drøm sendte for sidste gang, en idé først sat i søen i 1984 af Tage Andersen og AOF formand Carl Johan Madsen – og gennem tiden bakket op af mange brugere, fagbevægelse og skiftende ledelser.

To citater synes vi passer her:

Maleren Asger Jorn sagde engang: *Hvis man ikke går til yderligheder, så er der ingen*

grund til at gå nogen steder. De to radioer med de mange skiftende brugere forsøgte virkelig at gå til yderligheder, at søge grænser. Det var givetvis ikke altid lige godt, det vi fik sendt ud af højtalerne, men vi havde altid hjertet med, og vi forsøgte altid som udgangspunkt at formidle et indhold og at skabe en debat. Da Jørgen Schleimann i 1987 tiltrådte som direktør på TV2 sagde han noget, som vi gennem tretten år med radio forsøgte at leve op til: *Jeg vil så nødtigt spille folks tid.* Set i bakspejlet vil vi tillade os at sige: Det håber vi ikke, vi gjorde.

Selvom vi i denne artikel har sat fokus på radioens tidlige år, så skal historien dog afsluttes for fuldstændighedens skyld. Jørgen Ruby gjorde nemlig efter NIKs lukning endnu et forsøg på at drive en radio videre, denne gang under navnet *Nærradioen af 1. Maj 1997*. Det navn blev blot to måneder senere ændret til *Radio Herkules*, og radioen formåede faktisk trods en meget lille frivillig medarbejderstab at eksistere i den form i godt og vel 5 år uden dog at være så synlig i mediebilledet som dens forgængere. I 2003 fusionerede radioen med den landsdækkende *MixFM*, som sendte indtil 2004, hvorfra Radio Skala (tidligere Radio Kolding) siden har haft Vejle Lokalradio VLR som eneste lokale konkurrent i Koldings æter.

RADIOEN SOM LÆRESTED

Fagbevægelsens radioer var et fantastisk afsæt til en videre karriere for adskillige brugere, ”et flot slag med halen”, siger Lars Paaske i en samtale med Carl Riisgaard.

”Vi blev ofte omtalt som amatører, og selv om vi var det på godt og ondt, så var lokalra-

Nærradioen af 1. maj 1997, senere Radio Herkules. Fra venstre Per Holst og Jørgen Ruby. Foto: Jonas Ahlstrøm.

dioen en læreplads, der faktisk duede til noget. Det er ikke mange lokalradioer i Danmark, der har udklækket så mange "talenter", som Kolding Nærradio og Nærradioen i Kolding. Naturligvis er det ikke alle, der kom videre inden for journalistik, men det ville også have været uvirkeligt. Folk går jo forskellige veje. Men vi, der videredykede journalistikken, kunne så absolut bruge lokalradiotiden til noget".

Lars Paaske har lavet denne oversigt over gamle radiobrugere, hvor mange i dag er særdeles synlige i det danske mediebillede:

Jacob Adrian Mikkelsen: Journalist i Dan-

marks Radio. Afdækkede bl.a. de hemmelige CIA-overflyvninger af Danmark, der tvang udenrigsministeren til at gå på TV og forklare sig. Krydsede også Iraks grænse med skjult kamera under Saddam Husseins styre i jagten på den gode historie om en irakisk/dansk familie.

Jan Vesterlund: Tidligere studievært på TV-2 Syd.

Cathrine Reinert: Journalist på TV2 Nyhederne.

Lars Paaske: Journalist, studievært og sportskommentator i Danmarks Radio P3 og P4.

Mikkel Skovsgaard: Studievært på P4 Østjylland.

Tom Bue: Studievært på ANR i Aalborg. Nummer tre i kampen om at blive årets bedste radiovært 2007 i Danmark.

Thomas Thoning: TV-fotograf og producer på TV Syd. Nuværende freelance TV-fotograf.

Jacob Gammelgaard: Journalist på Nordjyske Medier.

Morten Lykke Hansen: Tidligere lydtekniker ved Lydkompagniet, Danmarks største leverandør i PA-lyd og lys.

Peter Bruun: Journalist og FIFA-observatør ved internationale sportsbegivenheder.

Thorbjørn Halvorsen: Tidligere studievært på TV Danmark og reporter på store boksekampe i Danmark.

Radio Kolding har to navne på listen:

Dorte Vinter: Journalist og studievært på TV Syd.

Mathias Buch Jensen: Journalist og studievært på Danmarks Radio P3, med en afstikker til TV2 Radio.

Internetsiden <http://www.gammelnik.dk> er i dag samlingspunkt for alle tidligere brugere på NIK og KNR. Her findes også et avisarkiv fra scrapbøgerne med over 400 artikler fra især Jydske Tidende og Folkebladet Sydjylland. Også radioernes gæstebøger er indscannet med hilsner fra et væld af gæster gennem tiden.

Radioerne eksisterer ikke mere. Det gør det enestående kammeratskab, som drev radioerne, til gengæld heldigvis stadig.

En stor tak til Gunnar Storm Thomsen, Carl Riisgaard og Bruno Kjær for uvurderlig hjælp i skriveprocessen.